

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

V Ljubljani, 9. januarja.

Dunajska vlada pridno vali svojo volilno reformo, prede vrv, s katero meni vsej naši slovanski in federalistični opoziciji z nemškimi pogumom enkrat za vselej vrat zadržati. Kakšen je načrt, katerega je Lasser izmislil, nij še znano, vendar se vladni časopisi trudijo ped za pedjo odgrinjati zástor, ki nam pokriva novo sliko te „reforme“. Tako izvedamo iz predvčeranjega večernega lista „N. fr. Pr.“, da se je ministerstvo med prazniki pogovarjalo in posvetovalo z voditelji nemškovalne svojati, kako naj se v posameznih kronovinah poslanci, ki imajo na ravnost v državni zbor voljeni biti, številno pomnožijo in porazdelijo. Za dežele, kjer Slovenci prebivajo, ti skrivni dogovori niso skončani še za Štajersko, ni za Koroško in Primorje. Za spodnje Štajersko bode najbrž prustijan Brandstetter luč svojega političnega „ajmalajnsa“ izpod mernika privlekel. Radovedni smo na njegov račun, kakor tudi na oni koroških voditeljev in primorskih vladnih kreatur, in ne bomo opustili obznaniti ga, kadar na beli dan pogleda.

Za Kranjsko je pa, kakor iz rečenega lista posnemljemo, naš ljubi ljubljanski župan Dežman delo že opravil. Ko je bil namreč te dni zavoljo ljubljanskega mestnega posojila na Dunaji, dali so mu v ministerstvu stol, però in papir in zračunil jim je, da bode Kranjska imela namesto šestih poslancev,

voliti neposredno jih deset. Kako je Dežman teh deset namenjenih razdelil, kako je večino pomnožitve med najbolj nemškutarska mesta in med tuje velikoposestnike razvrstil, o tem se še nič ne pove, to izvedeti tudi nismo bog znaj kako ljubopitni.

Ali ne moremo si kaj, izreči svoje in slovenskega naroda veliko začudenje in strmenje nad nezaslišanim dejanjem, da se kliče mož slovenski kranjski deželi ustavne premembe dajati, kateri od naroda na Kranjskem nij bil voljen, od katerega se je ljudstvo odločno proč obrnilo tačas, ko je njegovo zastavo zapustil, tako da ga je moral samo majhen del privilegirane stanu deželno-tabelskih velikoposestnikov propalega in osamelega pobrati in v deželni zbor poriniti.

Ko bi še dokazov potrebovali, da volilna reforma ne bode „reforma“, nego nasilni čin ene stranke proti vsem drugim, — to, da en Dežman za kranjsko deželo volilnik dela, nam mora nov dokaz biti, da namere teh volilnih naredeb prav izpoznamo kot take, ki merijo na razboj naše narodne stranke in podloge našega narodnega življenja. Ta slučaj pa mora kranjskim in vsem Slovencem le novo izpodbujenje biti, da se postavnim pôtem z vsemi pripomočki upiramo tej „reformi“, zložno z drugimi političnimi somisleniki v Avstriji.

C. k. pošta in „Slov. Narod.“

Čitatelji našega lista, kateri ga po pošti sprejemajo so nam že večkrat javljali svojo nevoljo, da liste neredno dobivajo, da jim dohajajo včas za 12 do 24 ur pozneje, kakor drugekrat. Obtožujejo ekspedicijo lista, da ga ne odpravi o pravem času ali uzrokuje te zamude celó iščejo v uredništvu. Naj tedaj denes povemo pravi izvir teh nedostatkov in ob enem našim bralcem predložimo najnovejši čin c. k. avstrijske poštne birokracije. „Slovenski Narod“ izhaja od početka vsako jutro, kakor skoro vsi dnevnik v večjih mestih, na Dunaji, v Pragi, v Gradcu itd. Da je to mogoče, mora se list že prejšnji večer pred izdavanjem dotiskati, da se o pravem času zgane, zveže in odpravi, ter s prvimi poštami vlaki na vse strani odpošlje. Skozi Maribor gredo prvi vlaki v jutro ob 7ih in 8mih. „Slov. Narod“-a iztisi so se tedaj vsako jutro dve uri pred odhajanjem vlakov na pošto zanesli in mariborska c. k. pošta se nikoli nij branila, liste o tem zgodnjem času ob 4ih ali 5ih v jutro sprejemati in redno odpošljati.

Po preselitvi v Ljubljano je ostal „Slov. Narod“, kakor popreje, jutranji list. Ker pa položni poštni vlaki skozi Ljubljano gredo ob 1 ino 2 po polnoči, se je tisk in ekspedicija lista po premaganih prvih težavah tako uredila, da so se vsi poštni iztisi med 9. in 10. uro zvečer na c. k. ljubljanski pošti od-

Listek.

Ivan Erazem Tatenbah.

Izviren historičen roman iz slovenske zgodovine.

(5. nadaljevanje.)

Peto poglavje.

Dekleta napajal
Pa sam ga je pil.
Narodna.

Gospodska hiša v Tatenbahovem vinogradu je bila obširno poslopje. Zidali so je nekda menihi. Ti pa so povsod znali narejati si na dobrem vinskem prostoru lepe kleti, in za kako pojédino ali popivanje dobre božje kaplje — tudi primerne prostore. Tako Gornik nij mogel v zadrego priti, kam bi goste del, da si mu nij ljubo bilo, da ostanejo čez noč tu. Na solnčno stran so bile dve veliki sobi, že od nekda oskrbljeni za take prilike, isto tako je bila pod streho čedna spalnica za dve osobi.

V eni velikih sob spodaj so kasno v noč pri vinu sedeli Tatenbah in njegovi spremljevalci; društvo je bilo veselo po svoje, baram glasno petje se je razlegalo iz sobe. Jurij Gornik je bil namreč Tatenbahov ukaz, poiskati nekoliko pevk, kolikor se je dalo,

srečno izpolnil. Pol ure je letal okrog po vincarnicah in ubožnejših kmetskih kočah, kjer je vedel za kako deklino. Ker je bil mož zvit, nij na ravnost pravil, da je pri njem večja moška družba, temuč pravil je, da je sam grof, ki je prav dobre duše denes in hoče kaki deklici, ako mu lepo pesen zapoje, drag dar pokloniti. Poleg tega tudi nij mnogo prosil, nego kar rekel, da, ako dotična deklina ne ide takoj, ne sme na jesen in spomlad nobenega dela za plačilo pričakovati, kakor je žugal tudi na druge načine. Tako je dovel štiri dekline, katere so morale, premagavši prvo boječnost in sramežljivost, narodne pesni prepevati in pridno piti in jesti gospodom, ali prav za prav Tatenbahu na zabavo.

Tatenbah je bil nocoj posebno razposajen in uboge štiri žrtve so imele dovolj posla braniti se njegovemu, ne preveč aristokratičnemu usilju. Ker pa je že pred večerom mnogo pil in zdaj tudi pri vinu ne brez okoristenja svojega grla sedel, bil je kmalu tako omoten, da je zaspal. Hitro za njim tudi drug veseljak, štalmajster Rudolfi. Ker je Ribelj tiho zopet odšel, in Gornik svoje dekline odpravil ostala sta stotnik Kaldi in Vukovački sama.

Štefan Kaldi, dolg suh mož, kacih 50 let star, je bil eden taci vojakov, kakor jih je tadanji čas dosta imel. Služil je razne vladarje in vojskovodje in iz raznih bojišč si je bil prinesel premoženja toliko, da je samec in brez posla nekaj časa od njega živel, dokler ga nij Vukovački, s katerim sta bila z ogersko-turških vojsk znana, za namene Zrinjsko-Frankopanove pridobil in Tatenbahu priporočil. Od tačas je živel pri Tatenbahu, zdaj na tej zdaj na oni graščini, in njemu je nalog namenjen bil, pri splošnem upor, kateri se je imel po spodnjem Štajerskem ob pravem času vneti, vojsko organizovati in voditi.

Vukovački je bil med nižjimi zarotniki duša vsega dela. Kacih 35 let star, po postavi junak, kakor jih nam predstavlja srbska divna narodna pesen, bil je on zdaj pri Tatenbahu na Račjem, v Mariboru, Gradcu, Konjicah ali kje drugje, kjer je baš Tatenbah bival, zdaj zopet v Primorji pri Frankopan, zdaj v Zagrebu ali v vojni granici ali pri Zrinjskem v Čakavcu.

V njega sta imela Zrinjski in njegova pogumna žena največje zaupanje, za to je bil že prej v Carigrad poslan, da bi Turke, katere je Zrinjski hotel porabiti in potem pre-

dajali. Po tem načinu je bilo mogoče, da so zunanji naročniki skoro po vsem Slovenskem od Trsta do Maribora, po Gorenjskem in Dolenjskem list ob istem času z ljubljanskimi v roke dobili; c. k. poštni uradniki pa so še zmirom imeli tri do štiri ure časa za odpravljanje listov na železnico.

Iz početka skozi 14 dni je vse prav in dobro bilo; 24. oktobra zvečer ob 7ih pa, ko je list za prihodnjo jutro že bil deloma dotiskan, dobi naše upravništvo ukaz od c. k. vodstva tukajšne pošte, da mora vse liste že do 7ih zvečer na pošto spravljati, ako želi, da se s ponočnimi vladi odpošljejo. Sl. c. k. pošta v Ljubljani potrebuje tedaj 6 do 7 ur, da isto stori, kar je c. k. poštni urad v Mariboru opravil v 2 do 3 urah.

Zoper to odločbo se je pritožilo naše upravništvo do c. k. poštne direkcije v Trstu, pa vrana vrani ne izkljuje oči — in direkcija je potrdila odlok tukajšnjega poštne vodstva. Vsled te rešitve na trgovinsko ministerstvo odposlani priziv do danes še nij rešen.

Tako zdaj stvari stojé. Kolikor vemo, se povsodi, kjer se dnevniki izdajajo, listi od pošt sprejemajo o vsaki uri tudi po noči in odpravljajo s prvimi poštними vlaki. Na Dunaji se vsi listi med 3. in 4. uro v jutro pošiljajo na pošto, graški listi enako; niti v Pešti, niti v Zagrebu nikjer ne delajo pošte najmanjših ovir listom. Samo c. k. poštna direkcija v Trstu in nje opravniki v Ljubljani sta tega mnjenja, da so časniki (kateri na tisoče forintov davka državi plačujejo) in občinstvo zaradi pošte na svetu in da se občilo s tem pospešuje, ako se mu postavijo vsakovrstne zapreke.

Kedaj bo vendar našel avgijev hlev avstrijske birokracije metlo, katera ga bode iztrebila? Ali se pa to godi „Slov. Narod-u“ samo kot *slovenskemu* listu?!

Politični razgled.

Notranje dežele.

Direkne volitve tedaj bodo osrečile Avstrijo. Ministerstvo se zdaj pogaja z za-

stopniki vseh dežel ter jim rado spolni vse mogoče želje zaradi števila poslancev in razdeljenja na volilne skupine, samo da bi potem ne delali upora v državnem zboru. Najljubše seveda bi bilo ministerstvu, ko bi se vsa predložena postava en bloc, to je, brez vsake premembe sprejela. Dosti samostalnosti ne pričakujemo od ministerske vladajoče stranke v državnem zboru, da bi pa bili taki mameluki in eno najvažnejših postav potrdili brez razprave, tega celo od teh mož ne moremo verjeti. Tirolsko in Vorarlberško bo imelo voliti 19, solnograško 4, gornje-avstrijsko pa 16 poslancev. Oficijozni listi se hvalejo, da po novem volilnem redu je razdeljenje volilnih okrajev pravično in za ustavoverno stranko ugodna. Pravično in vendar za eno stranko ugodno, tako umetnost razumejo samo naši ustavovorni prijatelji.

Poljaci pošiljajo po izgledu mestnega odbora lvovskega iz vseh krajev Gališkega proteste in peticije zoper uvedbo direktnih volitev na ministerstvo in začenjajo sprevideti, da samo v zvezi s federalističnimi Čehi si morejo svojo samostalnost ohraniti. Zato „Dzienik poznanski“ naravnost terja, naj se Poljaci s Čehi zvežejo in tudi na pol oficijozni „Čas“ se izjavlja proti volilni reformi, katera podira podlogo sedanje ustave in bi še večjo zdražbo med narodi prouzročila.

Za **Češko** izdeluje Herbst razdeljenje volilnih okrajev in bode že skrbel, da 2 milijona Nemcev toliko ali še več poslancev dobi, kakor 3 milijone Čehov.

Delegacije bodo imele dosti dela. Predložil se jim bode proračun za l. 1874, sklep računa za l. 1871; potem postava o reguliranju plač skupnih uradnikov, katerim so draginjske priklade samo do konca leta 1872 bile dovoljene.

Vnanje države.

Neodvisni *nemški* listi prinašajo hude članeke zaradi noveletnih preuredb v pruskem ministerstvu, ter očitajo pruskim kraljem, da niso bili nikdar mož beseda. Vselej, kadar so bili v stiski, obetali so narodu svobodne naprave, a ko so bili rešeni, prelomili so vselej dano besedo. Tako je Friderik Wilhelm III. v znanem manifestu iz Vratislave od 3. marca 1813 vse obetal, ali po Napoleonovem padu je preganjal vse svobodoljubne može, ter jih pustil po trdnjavah vlačiti. Ravno tako je sin njegov Friderik Wilhelm IV. pozabil svoja obetanja leta 1848, ko so pokali zamaški šampanjca, katerega

so pili praznovaje krvavi prevrat 2. decembra. Pozneje je umrl v blaznosti. Sedanji kralj Wilhelm I. je tudi vse obetal, ko je leta 1858 nastopil vlado pruske države, kaj je pozneje počel, je sploh znano. Končno terjajo od Nemcev, naj se odločno uprejo takemu počenjanju.

Novo **prusko** ministerstvo sploh imenujejo „ministerstvo maršalov“, ker je novi predsednik, znani Roon, ob enem imenovan za maršala, poleg njega pa še general Kanneke za njegovega naslednika v vojnem ministerstvu.

Francoska narodna skupšina se je te dni zopet sešla, da bode nadaljevala svoje brezuspešne strankarske boje. Thiers je šel k topniškim poskušnjam v Calais, od kodar se vrne stoprv v četrtek. Znana komisija trideseterih, ki je bila izvoljena za posvetovanje v ustavnih preuredbah, je v tem oziru ravno toliko storila, kakor poprej skupščina sama. Stoprv denes se hoče odbor posvetovati, če in kedaj bi bilo dobro, še eno zbornico napraviti! Med tem časom so pa monarhisti vendar dosti gradiva nabrali za prihodnji parlamentarični boj. Posebno hočejo porabiti od-poved francoskega poročnika v Rimu, grofa Burgoinga, da bi s tem Thiersa v zadrego spravili. Francoski poslanec v Rimu, Fournier, je bil namreč ukazal oficirjem francoske vojne ladije „Orenoque“, katera stoji v Civitavekiji, da se morajo pokloniti novega leta dan ne samo papežu v Vatikanu, nego tudi Viktor Emanuel v Kvirinalu. Vsled tega se je njegov klerikalni tovariš Bourgoing svojej časti odpovedal, akoravno je francoska vlada omenjenim častnikom ukazala, da naj se ne poklanjajo niti v Vatikanu niti v Kvirinalu, samo da bi vladi zadrege napravil. Že poprej, ko se je smatrala stvar le kot malenkost, osoben prepir med Fournierom in Bourgoingom, so nameravali monarhisti vlado zaradi tega interpelirati, kaj bode še le sedaj storili, ko je vlada v svojem glasilu „Journal officiel“ izrekla, da je Fournier v tej zadevi čisto nedolžen, ter da vlada vso odgovornost za njegovo ravnanje na se jemlje. Bati se je hudega parlamentarnega boja, posebno ker hoče Thiers sam svojo politiko glede Rima zagovarjati.

Novi poslanec francoske vlade v Rimu, de Corcelles je, baje pri prvem sprejetju papežu in njegovemu prvemu ministru kardinalu Antonelli-ju z največjo uljudnostjo a odločno povedal, ka je obnašanje klerikalcev proti Thiersu nevarno za Francozko, ker ta Thiersa

variti, pridobil za plan, kakor je bil viden. On je tudi bil med njimi eden tistih, ki je delal iz srca in prepričanja.

„Glej brate“, izpregovori Kaldi, ko sta bila sama, „meni se včasih roka dviga, da bi tega našega gospoda grofa treščil okolo ušes. Trudimo se mi drugi za ozbiljno stvar, za njegovo slavo in moč, pa hudiču tolikrat nij mari drugo nego vino in babe in bedasto petje. Včasih bi pa zopet na en hip vse rad izgotovljeno imel in z glavo v zid rinil. Nij veliko manjkalo in bil bi nam vse pokvaril, kar smo denes storili. V drugič pa res ne vem, ali ne zdi se mi nemogoče, da se bode naenkrat odtegnil in vse naše delo je zastonj, ali pa še za svoje glave nas prikrajšajo. In vrag me je dal, če bi mi to ugodno bilo.“

Vukovački mirno izpije vino iz svoje čaše in reče: „Ne boj se še za svoj vrat. Predno midva na vrsto prideva, morale bi druge glave prej padati.“ „Nu da! Jaz straha baš ne poznam. Tudi vem, da mora tist zgodaj vstati, kdor hoče lisjaka zasačiti. In prej ga nij še nihče iz kože deval predno ga je v pesti imel, ha, ha.“

„Kolikokrat si že v bitvi glavo imel bolj na vagi“ — pravi Vukovački. — „No, kar se tiče Tatenbaha, imaš nekoliko prav, tudi

meni se zdi bolj omahljiv nego je bil. Ne vem kako bi se temu pomagalo.“

„E grofinji Zrinjski pišeš naj mu pamet zopet zravna in popravi. Za njo je ves v ognju, v pekel ga zapelje, ako hoče.“

„Res, tega bode treba“ pravi Vukovački zamišljen. „Ali večkrat že je bilo treba, mi bi ga morali še kako drugače navezati.“

„Čemu neki. On dobro ve, kaj je v Lepšinskem gradu pri Lokateliji podpisal. Podpis ga veže, ker cesar bode rekel, ako je tako neumen, da sam izšeptrlja vse kar je storil, da je podpis sam že veliko izdajalstvo.“

„Da. Ali strah dela slabe zaveznike. Nij dovolj, da se boji kaj proti nam storiti, on mora na svoje ime in odločno delati. Zaradi njegovega imena smo ga v zvezo vzeli.“

Kaldi se primakne Vukovačkemu bliže in na pol smehljaje se reče tiho: „Brate zdaj-le si mi nehoteč nekaj povedal, kar sem si že sam v svoji pameti mislil, da drugače ne more biti.“

Nagne se k Vukovačkemu in mu na uho zašepče, da-si nij nikogar v sobi: „Vi upotrebljujete samo Tatenbahovo ime in njega dokler ne zmagamo. Potlej bode drugi na stol seli!“

Vukovački obrvi skupaj stisne in s probodljivim pogledom svojega žarkega jugoslovanskega očesa pogledavši tovariša pravi:

„Kako ti to na pamet pride!“

„Tiho, brate, tiho“ odgovarja Kaldi. — „Menda se vendar pozna že dosta časa, da se ne boš mojega jezika bal. Kar se pa te reči tiče, ne moreš mi je utajiti. Kaj meni, da nemam zdravih možjan in ne morem preudariti? Da nemam bistrih oči, ki vidijo malo preko nosa v daljavo? Vi imate svoje hrvatske in slovanske misli in načrte. Za to hočete tudi Poljake pridobiti, za to ste poslali onega patra Bariglio v Varšavo. Vaš boj — nič se ne ustrašite, moj meč je tudi vaš dokler ga more desnica nositi — vaš boj velja Nemcem, katere videti ne morete. In bogme, v pravici ste. Ta Tatenbah je pa vendar tudi nemške rodovine, če prav se je od kmetov svojih slovanski jezik naučil. Nemške krvi in nemškega mišljenja in nagnenja mu koncem ne morete odvzeti. In kadar bode zmaga naša, boste skrbeli, da vi žanjete, njega boste pak odpravili tako ali inače. In tu ste zopet v pravici, kajti tak nezanesljiv človek, ki vas na zadnje ne bode umel, nij za vašo stvar.“

(Dalje prih.)

potrebuje. Kdor dela zoper njega, dela tudi zoper korist naroda. Dalje je Corcelles izrekel „ka Thiers dobro izpozna korist prijateljskih razmer z italijansko vlado, ter da bo zvezo s papeževno vlado vzdržala le zaradi tega, da obvaruje njeno popolno neodvisnost proti vsakemu napadu. Mogoče pa nij misliti na obnovenje papeževne svetne moči, ali v očigled dovršenim dogodjajem le pri držke delati. Francozka politika mora biti politika miru in edinosti, katerih pa s politiko klerikalcev, ki bi spravila Francozko s vso Evropo v svado, ter jo obropala vsega njenega upljiva, nij mogoče vzdržati.“ Po tej izjavi so v Vatikanu de Corcelles-a opomnili, da naj časti poročnika ne sprejme. Enakočasno so dohajala od strani klerikalcev iz Francoskega svetovanja rimskemu dvoru, naj se ga brani.

Dopisi.

Iz Novega mesta 7. jan. [Izv. dop.] (Naša gimnazija.) Kdor iz lastnega izkustva ve, kako težavno in mučno je učiti in učiti se česa v tujem jeziku, bode našim slovenskim učiteljem, ako mu je količkar mar za duševni napredek i našega naroda, priporočal, naj vso skrb in vse prizadevanje obračajo na to, da se uvede v naših učilnih zavodih oni od vseh pedagogov kot edino koristen spoznan način učenja, to je na podlogi materinskega jezika. — A kako pa spoštuje vlada te naše in vsega slovenskega učiteljstva poštene in zelo postavne prizadeve? — Vsak prost človek, ki je pri zdravi pameti, pač bi mislil, da jih odobrava in izpeljuje, ker bi to bilo potrebno in v prid našej učečej se mladini. — Toda, kar zdrava pamet že prostega človeka izprevidi in za dobro spozna, to se zdi žalibože napačno in nemogoče našim merodajnim krogom. — Da je taka, se bode vsak iz naslednjega prepričal. Bilo je — meni se zdi — v aprilu lanskega leta, ko je slavni deželni šolski svet dal učiteljstvu tukajšnje gimnazije priložnost, naj poleg izkustva pridobljenega v poučevanju izreče svoje mnenje, v katerem jeziku, v nemškem ali slovenskem, bi se dalo najbolj uspešno učiti. Se ve da so razven ravnatelj in še enega profesorja, katera sta trda Nemca (zadnji je menda zdaj na Mari-borski gimnaziji) drugi vsi zgolj iz pedagogičnih ozirov odločili se posebno na spodnjih dveh razredih za slovenski kot učni jezik, ki ga tudi vsi učenci brez izjeme govoré, ker na naši gimnaziji so sami Slovenci. V lažje izvršenje tega sklepa pa, in da bi učenec prvih dveh razredov ne primanjkovalo potrebnih slovensko-latinskih knjig, sta ob enem dva profesorja obljubila svoje že prej pričeto predelovanje Šultzove latinske slovnice in primerne knjige za vaje na slovensko, katero delo sta bila med soboj porazdelila, kolikor mogoče pospešiti. Knjigi ste bili res potem kmalu izgotovljeni in od deželnega šolskega sveta za upotrebljevanje odobreni. — Ali ministerstvo, katero ima zadnjo besedo v tej zadevi, dozdej še nič nij dalo od sebe slišati, kako in kaj misli, da-si je med tem že mnogo mesecev preteklo. Tudi oni sklep, ki ga je naše učiteljstvo zastran učenega jezika v spodnjih dveh razredih storilo, in kateri je se take ministerstvu v pretres izročil, še vedno čaka na rešilo.

Da je po tem takem na naši gimnaziji vse pri starem ostalo, to se razume ob sebi. — Katero škodo pa trpi naša nemškega jezika od doma nezmožna mladež pri tako

uredjenem uku, kakor je dozdej, to razjasnjevati, zdi se mi nepotrebno — saj so profesorji to dostikrat posvetili, ki so veččiji nego jaz „laicus.“ Iz tega se razvidi, kakšni napor se našim slovenskim učiteljem delajo od vladine strani, ako si prizadevajo težave in sitnosti, katere so pripravljali nam vsem naši nekdanji učitelji s svojim čisto nemškim poučevanjem, kolikor toliko polajšati slovenskim učencem. — Bog daj, da bi se naši in vsi drugi slovenski profesorji v neugodnih časih ne dali odstrašiti, temuč se čvrsto potegnili za to, da zdrava pamet in pravica obvelja.

Iz Hrvatskega, 7. jan. [Izv. dop.] Denar, ki so ga Prusi leta 1870. na Francozkem naplenili, deluje tudi pri nas v naše gospodarsko podjarmljenje in v razširjevanje političnega prusizma. Naša naj lepša posestva prehajajo čem dalje bolj iz domačih v tuje roke. Kupei so večji del ali pravi Prusi, ali pa Judje. V kratkem času so prišla posestva: Brdovec, Lovrečina, Kuzinščak, Božjakovina, Pogačec, Čiče in Negovec v nam protivne krščene in ne krščene — švabske roke. Še več drugih posestev stoji pa v prodajno-kupnih dogovorih. Mi bogme ne žalimo, da naša večjom stranom magjarska aristokracija materijalno propada, pač pa žalimo to, da dobimo namesto enega vruga dva: namesto magjarske domače aristokracije, tuje prusaštvo in judovstvo! V kupovanji naših posestev od strani Nemcev je očitiden sistem. Naj prej pride Jud, takoj za Judom pa Nemec. V našo sosedno Bosno se je zagnalo v novejših časih toliko ogerških in nemških Judov, da je strah. Ne bo dolgo, in za njimi pride Nemec, ki denes že bolj o Bosporu sanja, nego je Rus kedaj o njem si sanjati upal. Vsak pri nas naseljen Prus bode ob svojem času, kakor smo to leta 1870. na Francozkem videli, političen agent in vojniški špijon! — Mi Jugoslovani smo pozno, morebiti že celo prepozno na narodno-gospodarskem polju delati začeli. Če bi mi Hrvatje imeli toliko ekonomov in finančno izobraženih mož, kolikor imamo velikih politikov, gotovo ne bi bilo toliko naše lastnine denes v tujih rokah, kolikor je je faktično. Ogledajmo se v Amerikance, Angleže in Ruse! Kdor hoče maso naroda za soboj potegniti, jo mora za materijalno stran prijeti. Govori prostemu ljudstvu magari z Demostenovo zgovernostjo o naj vzvišenejših idejah: poslušalo te bode kakor ribe sv. Avgušтина. Govori mu pa o polajšanji življenja, in šlo bo za toboj do konca sveta.

Sicer pa tudi na narodno gospodarskem polju vidimo pri nas neke upanje budeče prikazni. Še pred petimi leti je bil v Zagrebu samo en denaren zavod: „štedionica“ (hranilnica). Ker je ta hranilnica imela tako rekoč monopol v denarnih operacijah, dajala je delničarjem po 35 % letne dividende. Pred četirimi leti se je osnovala v Zagrebu eskomptna banka, kot podružnica dunajske državne banke. Minolo leto 1872. nastala sta spet dva nova denarna zavoda: založnica in druga hranilnica. Denes imamo tedaj v Zagrebu četiri dobro uredene denarne zavode. V Oseku se je utemljila komercijalna banka, v Požegi hranilnica, in v Senju brodarstvo delniško društvo. Znamenito je, da je naše občinstvo na razpisane 1200 delnice brodarškega društva podpisalo 7854 delnic! —

Železnica iz Karlovca do Reke bo baje že letos jeseni dogotovljena.

Zelo žalostno je pa stanje naših cest. Od leta na leto globlje zagrezujejo v staro blato pred letom 1848. — Od novega leta so prevzele, ali bolje rekoč morale prevzeti naše občine pobiranje davkov. Vsled tega je od bivših 41 davkarskih uradov 18 z novim letom razpuščenih. To je za finančno upravo olajšanje, za naše občine pa obteženje.

Iz Belgrada 6. jan. [Izv. dopis.] Med Srbi se ideja veliko-srbstva, se tesno-srčno izoliranje in separatizem vidno umika ideji vseslovanstva. Da se narod srbski čuti kot slovansk, pokazalo se je lepo ob priliki ko je knez Milan stopal na vlado in so bili naši slovanski gosti posebno pa ruski res prisrčno in navdušeno pozdravljeni, kakor je tudi prejšnje regentvo stopram potem popularno postalo, ko je mladega kneza k ruskemu carju poslalo. Tudi v novinarstvu se to prikazuje. Novi tukajšnji časopis „Pravda“ na ravnost poudarja panslavizem in debelo obdela našega novinarskega čudneža „Vidov dana“ ki se edini ustavlja vsej misli slovenskega političnega edinjenja, ter samo na srbizem trka. Poslednji list svoje osamljenje v tem tudi čuti, in se skuša v dolgem članku predvčeranjem obraniti, trdeč da se oslobodjen iztok lahko sam zdrži kot „otadžbina svobode i samostalnosti svih njegovih naroda.“

Kakor Vam znano mi kot „staroverci“ celih dvanajst dni kasneje praznujemo božič. Za to vam še le zdaj utegnem poročati, kaj naše novine pišejo o tej priliki. Značajno: to kar ob vsaki slovesnosti, to kar se peva v naših divnih srbskih narodnih pesmih, to kar živi v duši vsakega Srbina: „naša radost ne more biti nikdar, ob nobenem prazniku, ob nobenem godu popolna, dokler nijso naši srbski bratje izpod turškega jarma osvobodeni in z nami zedinjeni. Za to naše novine kličejo o božiči drugim Srbom: „braćo, nadajte se u boga, i u Srbiju Obrenovića IV., čas našeg ujedinjenja nije daleko.“ — Da bi istina bila!

Domače stvari.

— (Deželni šolski svet) v Ljubljani je pri poslednji seji, pri kateri je bil nazoč tudi novi šolski nadzornik M. Wretschko, o raznih stvareh sklepal. Za spodnjo gimnazijo v Kočevji se nastavitva dva suplenta; za izobraževališče učiteljev in učiteljic se ministerstvo naprosi za državne stipendije v znesku 7000 gld.; v Kresnicah se ustanovi nova ljudska šola. Služba učitelja na ljudski šoli v Šmartnem pri Kranji se podeli učitelju M. Hudoverniku.

— (Ljubljanska čitalnica) napravi v tekočem predpustu plese na sledečih večerih in sicer: dne 11. in 19. januarija, dne 2. in 16. februarija t. l. Vabijo se uljudnok tem veselicam v obilno udeležbo izključljivo vsi č. č. čitalnični udje, katerim se tudi prištevajo gg. pevci možkega pevskega zbora imajoči vse društveniške pravice. — Za svečanost 2. februarija, to je, na spomin rojstnemu dnevu Vodnika, kateri bode združen z besedo, izdaval se bo posebnó povabilo s programom. — Začetek vsakemu plesu je ob 8 uri zvečer. — Toileta za gospode je navedna plesovna uprava. —

Čitalnični odbor.

— (Naša slavna c. k. pošta v Ljubljani.) Predzadnji list „Slov. Naroda“ je našim zunanjim naročnikom zopet za 12 do 24 ur pozneje dohajal, kakor prejšnji listi. Temu je kriva sama brezobzirnost tukajšne pošte. Ob 1/2 8ih zvečer so bili vsi listi na pošto preneseni, tedaj za 1/2 ure po odločnem uradnem času. Po povelji c. k. poštnege opravnikarja uradnik nij smel listov z nočnimi poštami vlaki odposlati; ležali so mirno na pošti od 1/2 8ih zvečer do družega popoldne, tedaj osemnajst ur. Na Turškem in Kineškem so neki cesarske pošte še bolj počasne. — Vse to pod črto napredka, v dobi železnic in telegrafov.

— (Iz Lješa na Koroškem) se nam piše: „Po noči od 5. na 6. t. m. je na tukajšnjem kolodvoru v nesrečo prišel 17 let star fant, kateri je hotel pošto v že odhajajoči železniški vlak spraviti, namreč pri oknu noter vreči. Padel je pri tem tako nesrečno, da se je povozil. Zdrobile so se mu noge in desna roka. — Po noči od 6. na 7. pa je pri tepeški en tukajšni rudokop tovariša z nožem zabodel, tako da je zaboden v smrtni nevarnosti.“

— (Potres.) Od št. Petra na Notranjskem se nam piše: Denes popoldne ob 2. uri 5 min. je bil pri nas potres dvakrat z intervalom od 1 sekunde; trpel je kakšnih 10 sekund. Omenjeni potres, že drugi to zimo, bil je močen kakor prvi; njegov tek od juga proti severu.

Razne vesti.

* (Celjski profesor Maurer) duhoven cistercijenzijskega reda je, kakor „W. F. P.“ si da telegrafično iz Prage kot strašno imenitno novost poročati, iz katoliške cerkve izstopil in protestant postal, da se lahko oženi.

* (Uredništvo „Narodnega lista“) v Zadru je z novim letom prevzel dr. Klaič, eden voditeljev dalmatinske narodne stranke. Vsled neodločnega postopanja dalmatinskih poslancev tudi „Narodni list“ včasih nij vedel, kam se dati. Morebiti ga novi urednik spravi na pravi tir, da bo list zopet postal, kar je bil, pošten federalen.

* (Častnikov) šteje avstrijska armada 13,263, med katerimi vsak (?) po dva ali več jezikov zna in sicer jih govori magjarski: 2618, poljski: 2361, češki: 3991, rusinski: 679, hrvaški, srbski in slovenski: 2964 in rumunski: 1187 častnikov.

* (V Nitri na Slovaškem) so 30. dec. l. l. počele razprave zaradi nerednosti, katere so se godile pri volitvi poslanca za Vrbovo. Tačas je bilo po napadu magjaron-skih volilcev pandurov in vojakov mnogo narodnih volilcev ranjenih in nekoliko ubitih. Videli bomo, kako se bo obnašala ogerska justicija.

* (Vremenski prerok) nam zopet piše: „V prvem prerokovanju sem rekel, da bode snežena tanjšica pokrila zemljo pred tremi kralji, in glejte, kako lepo se je izpolnilo! — V petek je šel na Gorenjskem sneg, a ne debel; bila je zares tanjšica, proti dolenski strani je bil zmirom tanjši in na Dolenjskem je bil tako tenak, da ga še videli niso! — Zdaj pak vam resnično povem, da predno drugič dobite v roke „Slovenski Narod“, bode šel tak sneg, da se bode videl brez mikroskopa. — Podreti pa moram krivo misel nekaterih, ki menijo, da letos ne bode

nič ledu. Tistim, ki ga potrebujejo v tolažbo povem, da ga bodo ta mesec zadosti imeli; kajti led burja dela. Burja se bode kmalu oglasila. Saj tudi ne more že več dolgo molčati. Jug je letos strašno vanjo zaljubljen, jo zmerom nadleguje in mimo nas hodi snubit. A čemboj se ga brani, temboj je jug siten. Zdaj jej pa bode kmalu zadosti, poklicala bode na pomoč striceja se verja in sitneža odpodila s tako mačjo godbo, da bodo njega in nas ušesa bolela. — Ker si pa zaljubljenec nič ne dade dopovedati, je gotovo pričakovati, da bode jug prevladal celo zimo. Prerok.

Narodno-gospodarske stvari.

— Dalmatinsko-italijansko parobrodno društvo se snuje v Zadru, kot konkurent avstrijskemu „Lloyd“ v Trstu. Ladije tega društva bi plavale med mesti Vari, Ankonu, Zadrom in Reko. Za dalmatinsko trgovino bi taka neposredna zveza bila največje koristi, zato se vsi trgovinski krogi zelo zanimajo za to podvzetje, in se bo potrební kapital gotovo lahko dobil.

— V tržaško luko je prijadralo l. 1872 8794 ladij z 1071068 ton. in odjadralo 8684 ladij z 975275 ton.

— Iz Odesse se piše 28. dec.: Žitna trgovina je tukaj prav živahna in so žitne cene jako visoke, četrt pšenice do 13 rublj. Dovaža se vsak dan 200 do 500 vaganov žita, katero se skoro vse sproti spravlja na barke. Črno morje do zdaj še ni zmrznilo, tudi letos nij še bilo nobenih silnih viharjev, kakor druga leta, ampak ves čas prav ugodno vreme za brodarstvo. Zimna na poljih je vsled nenavadno toplih dni ozelenela, pa nastopati je začel zdaj mraz, kateri jo bode gotovo tu pa tam poškodoval, zato se žitne cene zmirom visoko držé.

Poslano.

Naznanilo slavnim čitalnicam, pevskim društvom in drugim!

Ljubljanska čitalnica je založila avtografični natis sledečih pesem:

1. pola: „Nad zvezdami“, skladatelj Gründmann. „Psalm“, cerkvena, skladatelj Fr. Gerbic. „Na Gomili“. „Pogrebna“, skladatelj Kreuzer.

2. pola: „Na boj“, skladatelj Förster. „Večerna“, skladatelj Rihar. „Zapuščena“, skladatelj B. Ipavie.

3. pola: „Ponočni pozdrav“, skladatelj A. Nedved. „Zakletev viharja“, skladatelj Dürer. „Vošilo“ skladatelj Skraup.

4. pola: „Pesni. korošk. Slovencev“, skladatelj Fr. Gerbic. „Glas domovinski“, skladatelj Vogel. „Soldaška“, skladatelj Ipavie. „Ruska hymna“ skladatelj Lvoff. „Moji sablji“, skladatelj Dav. Jenko.

5. pola: „Plesalna“, skladatelj Abt. „Na zdravje“ skladatelj Maršner.

6. pola: „Na moru“, skladatelj Dav. Jenko.

7. pola: „Mlatiči“, skladatelj Rihar. „Rožica“, skladatelj Hermes. „Večerna“, skladatelj E. Vendler.

Omenjene pesmi se dobijo po jako nizki ceni. — Vsaka pola velja le 6 kr., tedaj štiroglasno 24 kr. Naročila in denar sprejema Čitalničnega pevskega zbora blagajnik gosp. Franjo Drenik v Ljubljani. Naprodaj so tudi partiture „Adrijansko morje“ od Winter-ja po 1 gld. 20 kr.

Dunajska borsa 9. januarja.

(Telegrafično poročilo „Slov. Naroda“.)
Enotni drž. dolg v bankovcih . . . 66 gld. 60 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . . 70 „ 75 „
1860 drž. posojilo . . . 102 „ 50 „
London . . . 108 „ 45 „

Kreditne akcije	328	50
Akije narodne banke	979	—
Napol.	8	66
C. k. cekini	—	—
Srebro	106	60

Mojim čestitim kupovalcem v Beču in pokrajini!

Po prevzetji Mošvega imetka sem v položaji, mojim p. n. kupovalcem sledeče zapísane članke po nenavadno nizki ceni in s poroštvom zazanesljivo in dobro blago ponuditi in si dovoljim ob enem na-tó pozoriti, da se čestitim p. n. kupcem takša prilžnost k dobremu kupu primernih

božičnih in novoletnih daril

ne bode tako hitro spet ponudila, in namreč:

Perilo za gospode.

Srajce iz pravega batista à gld. 1.30, 1.60, 2 gld. najfiniše.

Bele srajce iz najfiniše angleške bombaževine po gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, izšite gld. 4.25, 4.75, 5.20.

Bele srajce iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1.50, 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6, 7 in 8.

Spodnje hlače za gospode po nemški, francoski in ogerski obliki à gld. 1, 1.50, 1.80.

Perilo za gospe.

Srajce za gospe iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3.50 in 4.

Jopice (corzete) enojnate à gld. 1.30, 1.80, iz barhanta gld. 1.60, 2, 2.50, 3.50.

Jopice z izšitim vkladanjem gld. 2.50, 3, 3.50, 4.50, 5.50 najfiniše.

Halje za gospe po š. gi ali na vleček à gld. 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5 in 6.

Spodnje hlače za gospe iz najfiniše angleške bombaževine ali barhanta gld. 1.20, 1.60, 2, 2.50.

Platnenina.

Francoski robel iz batista s pravobarvanim obrobom 1/2 dvanajsterice gld. 1.50, 2, 2.50.

Bel platneni robel 1/2 dvanajsterice gld. 1, 1.50, 2, 2.50, 3 najfiniše.

Bel platneni robel v elegantnem obrisku 1/2 dvanajsterice gld. 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5. 1 kos 1/4 široko 30vateljno hribovsko platno gld. 5.75, 6.75, 8.50.

1 kos 1/4 široko 30vateljno ubeljeno rumburško platno gld. 8.50, 10, 11, 12.

1 kos 1/4 široko 30vateljno rumburško platno gld. 12, 13, 14, 15.

1 kos 1/4 široko 48 — 50vateljno holandsko platno gld. 16.50, 18, 20, 25.

1 dvanajsterica obrisačev à gld. 4.50, 5, 6, iz damasta gld. 7.50.

1 kos 30vateljno obrisačev iz damasta à gld. 9, 10, 11, 12.

Prava angleška bombaževina vatelj 18, 20, 25, 30, 36 kr.

Razum tega vsake bire namizje, gradl, posteljska pertenina, nankinsko platno, motoži, piqué, barhant itd. po čudovito nizkej ceni.

Pletenina.

Nogavice za gospode za dvanajsterico gld. 2.50, 3, 3.50, 4.

Nogavice za gospe za dvanajsterico gld. 3.50, 4.50, 5.

Zdravilni prsniki za gospode à gld. 1, 1.50, 2.50, 3.50.

Prsniki za gospe po gld. 1.50, 2.50, 3.50, posebno zoper nahod priporočati.

Naslov:

Tovarnica platna in perila

Fr. Raubitschek-a

„zur Billigkeit“

Wien, Taborsstrasse 15.

Naročbe v okrajno se na povzetje ali pošiljatev zneska izvršujejo. Popolni razkaz cen na zahtevo franco in zastoj.

Popust. Pri naročitvi na gld. 100 eno celo namizje za 12 osob. (246—9)

Tujci.

9. januarja.

Europa: Stenovic iz Zagorja. — Ruta iz Trsta. — Kobler iz Litije. Pri **Elefantu:** Adamič iz sv. Križa. — Ranth iz Polhovega Gradca. — Costa iz Celja. — Lingil iz Kaniže. — Kühtalbe iz Dunaja. Pri **Maliču:** Gottšalk iz Dunaja. — Wagner iz Dunaja. — Wrečko iz Gradca. — Drix iz Berolina. — Köller iz Štajerskega. — bar. Zois iz Save.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—5)

Pričujoče ima črez tisoč bolnikov v ozdravljenji.